

KEANU REEVES

A KULTIKUS SZÍNÉSZ ÉS JELENSÉG

KEANU REEVES

A KULTIKUS SZÍNÉSZ ÉS JELENSÉG

Alex Pappademas

Eoin Coveney
illusztrációival

KOSSUTH KIADÓ

A FORDÍTÁS ALAPJA

*Keanu Reeves: Most Triumphant: The Movies
and Meaning of an Irrepressible Icon*

by Alex Pappademas

First published in the English language in 2022
by Abrams Image, an imprint of ABRAMS, New York
(All rights reserved in all countries by Harry N. Abrams, Inc.)

FORDÍTOTTA

Nimila Zsolt

SZERKESZTETTE

Winter Angéla

BORÍTÓTERV

Csermák Annamária

ISBN 978-963-544-985-9

Minden jog fenntartva

Text copyright © Alex Pappademas 2022

Illustrations copyright © Eoin Coveney 2022

© Kossuth Kiadó 2023

© Hungarian translation Nimila Zsolt 2023

Borítófotó © Getty Images / Ethan Miller / Staff

„Négy helikopter üldöz egy embert,
felrobbantják az autóját.

Az igazság is négyrétű:

- 1) Az élet szar;
- 2) Nem véletlenül;
- 3) Beülhetsz egy fa alá;
- 4) A film nem ér véget, egyre csak forog tovább”

MICHAEL ROBBINS:

DOWNWARD-FACING DOG

„Szükségem van arra a fiúra!

Ez a szegény fiú az egyetlen, aki tudja
a frekvenciákat!”

MORGAN FREEMAN

DR. PAUL SHANNON SZEREPÉBEN

A LÁNCREAKCIÓBAN (1996)

ELŐSZÓ

RADIO FREE ALBUMEN

1. A hamis Keanu

A hamis Keanu orvosi maszkot viselt, és hunyorított. A hamis Keanu nyilvánvalóan nem a valódi Keanu volt, de egészen a hivatalos cáfolatig egy olyan izgalmas világban élhettünk, ahol igaz lehetett az ellenkezője.

2020 májusának utolsó hétvégén történt, öt nappal azután, hogy Minneapolisban egy rendőrtiszt meggyilkolta George Floydot. Ország- és világszerte milliók tüntettek az utcákon a világjárvány ellenére, szolidaritást vállalva a Black Lives Matter mozgalommal és a rendőri erőszak áldozataival.

Hírességek is feltűntek a tömegben. Londonban John Boyega és a maszk nélküli Madonna. Los Angelesben Ariana Grande és Fiona Apple mentelt. Santa Monicában Timothée Chalamet egy Kalief Browder nevét viselő táblával vonult, Halsey-t gumilövedék találta el.

Aztán május 30-án, helyi idő szerint 14:54 és 16:47 között sok közösségimédia-felhasználó meg volt győződve arról, hogy a baltimore-i autós tüntetésen részt vett Keanu Charles Reeves, az ötvenöt éves basszusgitáros, művészi albumok kiadója, egy motorbaleset túlélője, az egyetemi végzettség nélküli Los Angeles-i férfi, aki színészként keresi a nyerét.

Az egészet egy Twitter-üzenet indította el. A mellékelt képen egy sötét hajú, maszkos férfi látszott, aki autója nyitott napfénytetőjén kihajolva „nincs igazság, nincs béke” feliratot tart.

Nem hasonlított Keanura. *Egyáltalán* nem hasonlított Keanu-ra. 2020 májusában Keanunak hosszú haja és nagy szakála volt, csakúgy, mint a később, nyáron készült fotókon. A hajának kontúrja valamennyire hasonlított Keanuéra, de a színész a *Constantine* óta nem viselt ilyen frizurát. A képet több tízezren kedvelték és osztották meg olyan lelkes üzenetek társaságában, mint „KEANU REEVES BALTIMORE-BAN TÜNTET!!!!!! HAJRÁÁÁÁÁ” és „még John Wicknek is elege van”.

Keanu hosszú karrierje során ritkán tett nyilvános politikai állásfoglalást, és azt sem verte nagyra. De az akkori tavaszi tüntetéssorozat idején úgy tűnt, hogy tényleg bármi lehetséges, kialakult a közös meggyőződés, hogy a világ megváltozott, és hogy addig példátlan dolgok is megtörténhetnek. Semmi sem tűnt hihetetlennek, még az sem, hogy Keanu egy autókaravánhoz csatlakozva áll ki az ügy mellett, méghozzá a lakhelyétől távol, Baltimore-ban.

Végül az eredeti Twitter-üzenet írója kénytelen volt tisztázni a helyzetet.

„Helló, a képen a FIAM látható. Baltimore-ban él. Nem Keanu. Bocs a félrevezető hírért.”

Ez a történet egy fontos dolgot tár fel a világ és Keanu viszonyáról. Egy csak rá jellemző misztikum lengi körül harmincöt évvel azután is, hogy nagyon is kíváncsi tekintetek keresztüzében él. A misztikum pedig egy üres vászonná teszi, amelyre kivetíthetjük saját elképzeléseinket. Nem Keanut látjuk, hanem a saját képzeletünk által konstruált Keanut.

Úgy képzeljük, hogy Keanu jobb nálunk, higgadtabb, erkölcsösebb, bátrabb. Azt hisszük, hogy Keanu osztja a politikai nézeteinket. (Ha lejjebb görgetünk az eredeti üzenetre adott válaszok között, a kamu-Keanu-kép feltöltője így somolygott: „Azt hiszem, Keanu tartozik nekem, amiért véletlenül elhittem mindenkivel, hogy ő is antifa, lol.”) Úgy képzeljük, hogy mindig a helyes dolgot teszi, függetlenül attól, hogy valójában mit szokott. Egy komplett világot építettünk Keanu köré, amelynek vajmi kevés köze van a valódi emberhez.

Molly barátom egyszer ezt mondta róla: „El sem tudom képzelni, mi zajlik a fejében. Ezért gondolom, hogy az isten is színésznek teremtette.”

2. A valódi Keanu

A könyv nem a valódi Keanu Reevesről szól, de volt szerencsém találkozni a valódi Keanu Reevezzel. Kétórás interjút készítettem vele, aztán másnap újabb két órán át beszélgettünk, majd az így szerzett élményekről címlapsztorit írtam a *GQ* magazinnak.

Aznap, amikor először találkoztunk, esett az eső a hálósobámban. Ezt nem írtam meg a cikkben.

A családommal Los Angeles keleti részén bérlünk egy házat, amely lassan lefelé araszol a domboldalon. A ház felső része az utca magasságában van; a nagy hálószoba a földszinten, a kert magasságában. A Keanu Reevezzel való első találkozásom előtti éjszakán esett az eső, és nedves levelek tömítették el a mosókonyha ajtaja előtti lefolyót. Reggelre olyan magasra emelkedett a víz, hogy elérte az ajtót, és elöntötte a mosókonyhát, amely közvetlenül a hálószoba fölött van.

Arra ébredtünk, hogy esővíz csöpögött ránk a plafon réseiből, a lámpából és a szellőzőkből. A mennyezet festése megvetemedett. Amikor elindultam a Keanu Reeves-interjúra, már négy vödörben gyűlt a víz a hálósobában.

Ahogy ezeket a sorokat írom, teljesen világosan átlátom az események sorrendjét, de aznap a nyugat-hollywoodi Chateau Marmont szálloda teraszán, egy nyirkos heverőn ülve sikertelenül próbáltam felvázolni az özönvíz történetét Keanu Reevesnek, akit kereken öt perccel korábban ismertem meg.

Idegesen, jóval a megbeszélt időpont előtt értem a Chateau-hoz, és rajtakaptam Keanut, ahogy megpróbált lopva elszívni egy cigarettát a parkoló akkor még kihalt részén, a behajtó elején. Úgyhogy leültünk néhány percre. Ő szóba hozta az időjárást, én pedig elmondtam, hogyan esett az eső a házamban.

Ezzel sikerült összezavarnom, és egy kicsit fel is bosszantottam. Nem igazán értette, hogyan lehet az utcaszint és a kertszint egyszerre az első

és a második emelet; az sem volt világos számára, hogy egyáltalán miért meséltem el neki az egészet, és ebben az értetlenségben én is osztoztam.

Mindez 2019 februárjában történt. Keanu a *John Wick: 3. felvonás – Parabellum*ot promotálta, amelyben John Wick halomra gyilkol mindenkit egy marokkói bazárban Halle Berry és két nagyon jól képzett belga juhászcutya segítségével. Ő javasolta, hogy az első interjú legyen a Chateau Marmontban. Általában, amikor egy híres ember vagy a csapatuk a Chateau-t javasolja egy portréinterjú helyszínéül, automatikusan megkérdezzük, hogy nem tehetnének-e át szó szerint bárhova máshová. Portréinterjút készíteni egy hírességgel a Chateau-ban a világ legnagyobb kliséje. Ott interjúzni egy celebbel olyan, mint egy átlagemberrel egy Starbucks asztalánál beszélgetni valamelyik Barnes & Noble könyvesboltban: egy teljesen világos jelzés, hogy nem akarnak beengedni egy idegent az otthonukba.

De amikor Keanu a Chateau-t javasolta, csak rávágtam, hogy „oké”.

Azért mentem bele ilyen könnyen, mert tudtam, hogy a Chateau-nak tényleges, életrajzi jelentősége van Keanu számára. A kilencvenes években olyan sok időt töltött forgatási helyszíneken, hogy nem volt értelme saját házat fenntartania, ezért gyakorlatilag ebben a szállodában élt. Amikor forgatni ment, egyszerűen berakták a megőrzőbe a basszusgitárját és a könyveit, amíg vissza nem tért.

Ha újságírók kérdezték a szállodáról (csak kevesen bírták ki, hogy ne hozzák szóba), elmondta, milyen sokat kell utaznia, és szüksége van egy helyre, ahová bármikor hazatérhet, aztán viccelődni kezdett, hogy nehéz lemondania a szobaszerviz kényelméről, és hogy a Chateau külön levélpapírt is gyártott neki „ÁLLANDÓ VENDÉG – KEANU REEVES” fejléccel.

A Chateau nevéhez méltóan gyakorlatilag egy kastély, amelyet az 1920-as években építettek a franciaországi Loire-völgyben álló Château d'Amboise mintájára, és a Sunset Boulevard fölé magasodik egy hosszú, keskeny behajtó végén. Bár Keanu egy visszafogottabb és a lesifotósok szempontjából kevésbé tolakodó időszakban vált híressé, biztosan tetszett neki a gondolat, hogy a főútra néző erődben térhet nyugovóra.

Keanu éveken át a Chateau-val védte magát, és tudatosan beépítette az imázsába, ahogy egyre többen és többen írtak róla. A gyakori, többször életveszélyes motorbaleseteihez hasonlóan ez a luxusothontalanság is

hozzájárult ahhoz, hogy Keanu nyughatatlan bohémként jelent meg a nyilvánosságban, aki ragaszkodott egyfajta vadsághoz azután is, hogy valósággal tülekedtek érte a nagy stúdiófilmek producerei.

Tudjuk, hogy azóta vett magának legalább egy házat. Hollywood Hills „madaras utcák” néven emlegetett részén áll. George Harrison nyolcpercnyi távolságra lakott, amikor megírta a *Blue Jay Way* című dalát, amely arról szól, hogyan tévedtek el a barátai a házát keresve a dombokra ereszkedő ködben, ami az okostelefonok és navigációs rendszerek előtti napokban épp elég időt adott George Harrisonnak ahhoz, hogy leüljön az orgonájához, és komponáljon egy baromi különleges Beatles-dalt. Állítólag Keanu szomszédja Leonardo DiCaprio, aki állítólag Madonna korábbi házában lakik; remélem, hogy mindkettő igaz. Keanu a hírek szerint 8 millió dollárért vette az otthonát, amely kilóg a hírességek lakta pazar közegeből, mivel állítólag mindössze két hálószobája van, de felteszem, sosem esik bennük az eső.

Szóval elbeszélgettem Keanuval, és a többségnek tetszett az élménybeszámoló a GQ-ban, különösen a mellékelt képek, amelyeken Keanu hosszú felöltőt kanyarított a vállára, és ettől úgy nézett ki, mint egy szabadidejében verseket író maffiózó. Nekem az maradt meg leginkább az első napi találkozásomból Keanuval, hogy milyen pocsekul sikerült. Nem azért, mert a Chateau-ban voltunk, és nem azért, mert a beltéri esőről szóló zavaros sztorimmal indítottam. Még csak nem is azért, amiért a Keanuval készült interjúk általában ki szoktak siklani. Keanu eszköztárából látványosan hiányzott egy készség (mármint a hihető brit akcentuson kívül): képtelen volt ellazulni és felszabadultan viselkedni interjúk közben. A művi intimitás érezhetően megrémítette.

Azok a kedvenc Keanu-interjúim, amelyekben kiadja magából ezt a kellemetlen érzést a maga kaotikus, önostorozó módján. Emiatt az interjú elkerülhetetlenül abszurd színházzá lényegül át, de egy pillanatig sem érezzük úgy, hogy Keanu szándékosan intézte így. Úgy tűnt, hogy azért viselkedett furán az interjúkban, mert *valóban* furán érezte magát.

1991-ben három jelentős film jelent meg Keanuval a főszerepben: *Holtpont*, *Bill és Ted haláli túrája* és *Otthonom, Idaho*. A *Holtpont* és az *Idaho* forgatása között szinte szünetet sem tudott tartani: a *Holtpontot*

1990 júliusától októberig forgatták, az *Idahót* pedig novemberben és decemberben, a *Haláli túra* munkálatai 1991 januárjában kezdődtek.

Sokat elmond színészi ambícióiról és kísérletezőkedvéről, hogy az első nagyszabású akciófilmje után egy szürreális, melegszerелеmről szóló művészfilm következett. A *Haláli túra* azonban csak egy letudandó munka volt számára. A film a meglepetéssikert arató *Bill és Ted oltári kalandja* folytatása, de gondok voltak a költségvetéssel, és a kész alkotás teljesen más volt, mint amire leszerződött. A promóciós körúton gyakran sértett kisiskolásként viselkedett a média képviselőivel.

Néhány évvel később az egyik riporter egy „komolyabb, megfontoltabb Reeveessel” találkozott a *Féktelenül* promóciós körútján, aki „jól szabott fekete öltönyt viselt”, és felidézte a *Haláli túra* sajtóeseményét, amelyen Keanu „koszosan és borotvátlanul állított be, zsíros, fésületlen hajjal, piszkos nadrágban, mocskos körmökkel, és a mikrofonba böfögve üdvözölte az összegyűlt újságírókat”. Amikor emlékeztette erre, Keanu elismerte, hogy „egyfajta elégedetlenséget éreztem a szóban forgó film iránt, és úgy gondolom, meglehetősen éretlenül juttattam mindezt kifejezésre”.

A *Haláli túra* 1991-es promóciós körútjának egy másik állomásán Keanu a Beverly Hills-i Four Seasons egyik lakosztályában ült le beszélgetni Chris Willmannel, a *Los Angeles Times* munkatársával. Willman először a mókás, bolondos Keanuval találkozott. Hadészról, a pokolról beszél, de furán, egy szótagba sűrítve ejti ki. Ám negyvenöt perccel később Willman szerint váratlan fordulat következett be:

Reeves, aki addig a színészi munkára vonatkozó számos kérdés megválaszolása előtt ököllel csapkodta a saját combját, és káromkodva szidta magát, mert nem tudta vagy nem akarta szavakba önteni a gondolatait, hirtelen felpattant, és kiharzott a szobából. A tizedik emeleti lakosztály aprócska erkélyén kihajolva, karját lengetve, dühösen átkozódik a vélhetően meglepett, arra járó Beverly Hills-iek irányába.

A lobogó fehér függönyökön áttűnő alakja egy drámai színész színpadiasan bevilágított monológját idézte, épp

csak válogatott sértéseket kiabált. Végül lenyugodott, és visszament a szobába, felkapta az újságíró magnetofonját, visszatekerte öt perccel, hogy megszabaduljon a jelenet és az azt megelőző, nem túl tartalmas beszélgetés hangfelvételétől.

Elmagyarázta Willmannek, hogy számára kellemetlen érzés a művésztéről beszélni: „Azt hiszem, hogy ez az én utam, és amit erről nyilvánosan mondok, az..., hogy nincsen mondanivalóm.”

Később egy újabb kérdés hangzik el ugyanebben a témában, mire elkezdett újra „Sam Kinison stílusában” üvöltözni. Beismeri Willmannek, hogy rossz napja van: „Nézz rám, haver. Tökre zizi vagyok.” De egy pillanatra sem válik ellenségessé; egyszer sem okolja Willmant a saját idegessége miatt. A szálloda rengeteg Evian vizet és csipszet készített ki a lakosztályba Keanu és a beszélgetőpartnerei számára, és az interjú végén Keanu azt javasolta Willmannek, hogy osszák fel a maradékot egymás között. Nincs harag.

Néhány évvel később egy másik magazinnak adott interjújában arról kezdett el beszélni, hogy a spontán öngyulladás létező jelenség. Néha egy ember teste csak úgy lángra kap, mondta. Állítása szerint egy barátjától hallotta, aki a „tűzzel kapcsolatos kutatást” végzett. Nincs semmilyen apropója a kijelentésnek, hacsak az nem, hogy az interjúk közben szeretne lángra kapni. Néha, magyarázta tovább, „egy faszékben ülnek, de az meg sem perzselődik, de az ember hamuvá ég. Bár néha a fogak megmaradnak. Vagy a szív. Senki sem beszél róla..., pedig tökre léteznek.”

Amikor mi beszélgettünk, Keanu nem borult ki, és lángra sem kapott. Leültünk, és szendvicseket ettünk. Barátságos volt és ravaszul önkritikus. A filmjeiről és a karrierje ívéről kérdeztem, ő pedig úgy válaszolt, mintha feltett szándéka lett volna, hogy egyetlen új információorzást sem tesz hozzá ahhoz, ami Keanu Reevesről addig napvilágra került.

Egy idő után felálltunk a többé-kevésbé elkülönített asztalunktól, és átsétáltunk a terasz másik végébe, a bár mögötti elfüggönyözött területre, hogy Keanu az állam törvényeit és a Chateau házirendjét megsértve rágyújthasson. Ő egy száraz székre ült le, én pedig az esőben elázott egyik szék szárazabbik felére. Keanu megkérdezte, hogy nem bánom-e,

én pedig biztosítottam, hogy jó lesz ez így nekem, hozzátevé, hogy a mottóm: „Rosszabbat érdemelnék.” Valójában nem ez a mottóm. Egyszer hallottam valakitől, hogy ez a mottója, és néha bedobom egy beszélgetésben, például amikor Keanu Reeveessel készítek interjút, és lövésem sincs, mi legyen a következő kérdésem.

Gondoltam, hogy nevet rajta, és továbblépünk. Tévedtem, Keanu nem vette félvállról a „Rosszabbat érdemelnék” mottót. Őszintének tűnő aggodalommal és szomorúsággal kérdezte, hogy *miért* ez a mottóm, miért gondol így magára valaki, és mivel ez nem is az én mottóm, elkezdtem hebegni-habogni, és a végén valami olyasmit mondtam, hogy „nem tudom, Keanu... Te nem érzed úgy néha, hogy megbántottál valakit, aki közel áll hozzád?” Természetesen, mivel Keanu Reevesnek tettem fel ezt az elmés kérdést, egy zavart „nem” volt a válasz.

Ekkor kerültünk a legközelebb az őszinte párbeszédhez. Ugyanúgy nem tudta elmagyarázni nekem, hogy milyen érzés Keanu Reevesnek lenni, vagy hogy korábban milyen érzés volt Keanu Reevesnek, mint ahogy én neki, hogyan áztatta el a házam első emeletét a földszinten befolyó víz. Ha esett is a házában az eső, máshogy történt volna, mint az enyémben.

Ha visszamehetnék az időben, egyáltalán nem kérdezném a filmjeiről. Megemlítette, hogy volt egy pont az életében, amikor egyre többet gondolkodott a halálról. Ha kapnék újabb esélyt, onnantól kezdve csak a halálról kérdezném, hogy milyennek képzelem. Egy zuhanásnak a végtelen sötétségben, mint amikor ő és Alex Winter olyan sokáig zuhantak a *Haláli túrában*, hogy még barkochbázni is volt idejük?

Nem sok mindenre emlékszem abból, amit aznap mondott. A második találkozásunkból még kevesebbre, amikor a kaliforniai Hawthorneban vezetett körbe az ARCH központjában; ő a 2011 óta működő cég egyik társalapítója, luxuskategóriás, egyedi motorkerékpárokat gyártanak és értékesítenek. Korábban a brit *Esquire* és a *Vanity Fair* újságíróinak mutatta be a helyet, és a motorok tényleg gyönyörűek voltak, ha valamilyen el szeretnék verni nyolcvanötezer dollárt valamire, ami szinte biztosan meg fog ölni, tudom, hova kell mennem.

Szóba került Philip K. Dick sci-fi-író, akinek egyike regénye, a *Kamera által homályosan* filmes adaptációjában Keanu alakította a főszereplőt.

Emlékszem, hogy megemlítettem Dick egyik utolsó regényét, a *Radio Free Albemuth*t, és Keanu azonnal előkapta a telefonját, hogy rákeressen az „albemuth” szóra, ami azonban Dick saját agyszüleménye volt, ezt a nevet adta egy csillagnak, amelyről azt hitte a regény főszereplője, hogy üzeneteket sugároz az agyába. A Google-keresés csak az „albumen” szót adta ki, ami azt jelenti, ’tojásfehérje’.

3. Keanu mint Keanu

Az egész kétnapos folyamat után pontosan ugyanazt tudtam meg a Keanu Reeves-interjúkról, amit korábban számtalan más újságíró: az interjúkészítés nem a legcélravezetőbb módszer Keanu Reeves megismerésére, sőt még *nehezítheti* is, hogy megértsük őt. Továbbra sem állítom, hogy akár csak egy kicsit is belelátnék Keanu fejébe, de elmondom, hogy mit gondolok róla.

Szerintem ha Keanunak van bármi mondanivalója saját magáról, vagy az élete során szerzett szakmai és magánéleti élményekről, azt a munkáján keresztül közli velünk.

Úgy vélem, hogy Keanu összes filmje bizonyos szempontból önéletrajzi jellegű, néha az ő tudtán vagy szándékán kívül.

Robert Bresson ezt írta egyszer a filmjeiben szereplő színészekről: „Nem az az igazán fontos, amit megmutatnak nekem, hanem amit el akarnak rejtteni előlem, az, *amiről nem is sejtik, hogy bennük rejtőzik.*” Ezt az 1975-ben megjelent *Feljegyzések a filmművészetről** című könyvében vetette papírra, és mintha az egész könyvet (az akkor még gyerek) Keanuról írta volna.

Keanu szerintem mindig jelen van az alakításaiban, akkor is, ha nem törekszik erre.

Úgy gondolom, azért magával ragadó élmény nézni őt jó filmekben és rosszakban, olyan filmekben, amelyekben semmi keresnivalója, és olyanokban, amelyek csak miatta érdekesek, mert bár elvileg mindig egy karaktert alakít, mégis *Keanu Reeves*ként tekint ki ránk a vászonról, tudja, hogy mi látjuk őt, ő viszont nem lát minket, és azon tűnődik, hogy rájöt-

* Osiris, Bp., 1998, ford. Sujtó László.

tünk-e, a karaktere ismét csak Keanu Reeves, aki újabb kitalált körülmények között keresi az útját.

A vele szemben felhozott egyik gyakori kritika azok részéről, akik *nem értik* Keanut, hogy minden filmjében csak Keanu Reevest alakítja. Érthetetlen módon azt állítják, hogy az alap-Keanu-személyiség teljes eszköztárát a léggitározás és a sztoikus nézés jelenti, holott láthattuk, milyen meggyőzően tud sebezhető, kegyetlen, ironikus és gyengéd karaktereket eljátszani. Mindezek ellenére nem állítom, hogy a kritikusok tévednének, csupán, hogy tévedés mindezt problémaként beállítani. Keanu minden filmjében Keanu Reeves is meg nem is, ahogy David Bowie akkor is David Bowie marad, ha éppen valaki más dalát énekli. Egyszerre Keanu Reeves és valaki más a filmjeiben, ahogy az űrkapszulában lévő fickó is egyszerre David Bowie, meg valaki más.

Hónapokon át be kellett zárkóznom a házamba a világjárvány miatt, és ezalatt végignéztem Keanu minden egyes filmjét, és talán ennek mellékhatásaként úgy tekintek a szerepeire, mint a folyamatosan reinkarnálódó főhős, Keanu látogatásaira az egymástól független, rendkívül eltérő valóságokban.

Azt hiszem, hogy Keanu Reeves talán napjaink egyik leghihetőbb színésze, mert bár ritkán tudom elfelejteni egy Keanu Reeves-filmet nézve, hogy őt látom a képernyőn, szinte mindig szilárdan hinni tudok abban, hogy Keanu pontosan ugyanúgy reagál a kitalált helyzetekre, ahogyan Keanu Reeves reagálna a való életben.

„Mindig próbálja megragadni az igazságot – mondta egyszer John Coltrane zenésztársáról, Pharoah Sanders szaxofonosról. – Próbálja átadni az irányítást a spirituális énjének.” Ezt látom Keanun is minden egyes alkalommal: próbálja megragadni az igazságot, még olyan filmekben is, amelyek tágabb értelemben, filmként nem igazán működnek. A munkájában mindig egy másodlagos dráma bontakozik ki: Keanu küzdelme, hogy valami szívhez szólót és valóságosat találjon olyan, rajta kívül álló körülmények között, mint a filmkészítés alapvető művi jellege vagy hogy a konkrét film egész egyszerűen pocsék. Igen, tudom, hogy Keanu egyes alakításait nézve vannak hatalmas bakik és egyenesen nevetséges döntések, de a munkássága egésze egy céltudatos, ambiciózus és

néha zavarba ejtő projekt, egy olyan művész életműve, aki elszántan keresi az értelmet a világban, szembeszállva az ellene felsorakozó erőekkel.

Ez a könyv arról szól, hogy mit látunk nézőként a Keanu Reeves-filmekben, milyen utat járt be ezekben Keanu Reeves, és hogy mi más vehetünk észre ezekben az alkotásokban és a tágabb értelemben vett kultúrában Keanu az előadóművész, a sztár, az ember segítségével. Szinte biztos vagyok benne, hogy Keanu Reevesnek nem tetszene ez a könyv, de igazából nem tudok elképzelni olyan, Keanu Reevesről írt könyvet, amely tetszene Keanu Reevesnek. Nem hiszem, hogy valaha is újra szóba állna velem, de ennek amúgy is kábé nulla esélye van.

Mert rosszabbat érdelek.

ELSŐ RÉSZ
MINT EGY FIATAL ROBERT URICH

KEANU REEVES A PUSZTA
JELENLÉTÉVEL AZT AZ ÉRZETET
KELTI, MINTHA VALAMI FILMSZERŰ
TÖRTÉNNÉ, MÉG AKKOR IS,
HA VALÓJÁBAN NEM EZ A HELYZET

2012-ben, amikor a karrierje többé-kevésbé lefulladt, Keanu Reeves elvállalta a főszerepet Mark L. Mann rendező *Tétova nemzedék* című filmjében. Keanu ekkor már közel járt az ötvenhez, de filmbeli karaktere a negyvenedik születésnapját ünnepli. A szóban forgó karaktert John Wallnak hívják, és csak az adna ilyen nevet egy Keanu Reeves-karakternek, akinek az egyetlen ihletforrása egy üres szoba volt. Maga a film is egy üres szoba, amelyet Keanu valahogy étellel tölt meg.

John egy lepukkant New York-i lakásban él techguru szobatársával, aki folyton hülyén vigyorog, és a kora alapján akár a fia is lehetne. Keanu két escortlány, Mia és Violet sofőrje és védelmezője, akiket Bojana Novakovic és Adelaide Clemens alakít. Kibíráhatatlan nőszemélyek, mégis ők az egyedüli barátai. Egy nap John hozzájut egy videokamerához, és interjút készít Miával és Violettel az életükről. A film hirtelen olyasvalamit próbál elérni, amire nem igazán képes: a *Szex, hazugság, videó* (1989) lassan fokozódó feszültségét vagy az 1997-es *Two Girls and a Guy* (Két lány, egy fiú) tüzes konfrontációit.

Ehelyett a *Tétova nemzedék* a szemünk előtt hullik darabokra. Nem tartozik Keanu legjobb filmjei közé. Még csak nem is „olyan rossz, hogy az már jó” kategóriás. Mégis többször megnéztem, mert van benne két tökéletes rész. Az egyikre a film legvégéig kell várni..., vagyis őszintén

szólva a vége után következnek. Ritkán látunk kivágott jeleneteket egy dráma végefőcíme alatt, de ha már sikerült rávenni Keanut arra, hogy énekelje el a Magnetic Fields *The Luckiest Guy on the Lower East Side* (A Lower East Side legszerencsésebb fickója) című dalát olyan monoton hangon, amely mellett a Magnetic Fields énekese, Stephin Merritt tényleges monotonja érzelmileg túlfűtöttek hat, bolondok lettek volna eldobni a felvételt.

A Magnetic Fields *69 Love Songs* című albumának hatvankilenc szerelmes dala közül a *Luckiest Guy* volt „a siker”, már amennyiben George W. Bush elnöksége idején minden este legalább négyszer lehetett hallani a brooklyni indie-rock bárókban, ahol volt zenegép. Keanu viszont úgy énekl, mintha sosem hallotta volna korábban, és alig akarná elhinni, hogy létezik ilyen dal. Sosem tudhatjuk, hogy Keanu mit ismer, és mit nem.

A másik tökéletes rész szinte film a filmben, amit becsempészték Mann sikertelen kísérletébe. Egy majdnem teljesen szótlán jelenetsor, amely egy szép tavaszi napon követi a Manhattanben sétáló Keanut, aki borostás, másnapos és az East End legszerencsésebb fickóinak listáján a középmezőny is elérhetetlen álom számára. Mann filmre veszi, ahogy Keanu egy pékség előtt ülve megeszi az utolsó két gyűrött egydollárosával vásárolt süteményt, óhatatlanul felidézve a világhírű „Szomorú Keanu” mémet, ami a szendvicset eszegető, látszólag a saját életén merengő Keanu képén alapul.

A süteményevés teljes folyamatát végigkövethetjük, az első harapástól kezdve egészen addig, amikor letörli a szájáról a morzsákat, szalvétá helyett a saját kezével; világosan láthatjuk, ahogy elkomorodik az arca az önutálattól, még azelőtt, hogy befejezné a süteményt.

Aztán folytatja az útját. Zálogházak kirakatait nézegeti, elmereng a motorizált tartórácson szállított maceszokon. Egy valódi utcán sétál, valódi járókelővel körülvéve, és többen hátrafordulnak amolyan „Baszki, az ott Keanu Reeves?” kifejezéssel az arcukon.

Ebben a jelenetsorban az alkotás csak egy Keanuról szóló dokumentumfilm akar lenni, semmi több. Mann arra a gondolatra építi ezeket a perceket, hogy Keanunak a vérében van a mozi, és ha egy kamera elé állítják, minden esemény filmnek fog tűnni, még az is, hogy Keanu

automatából vett filléres kávét iszik, vagy megpróbál kipozni egy kis ketchupot az üvegből a reggelijére. És ebben teljesen igaza van a rendezőnek.

A *Tétova nemzedék*ben azok a jelenetek a leginkább filmszerűek, amelyekben Keanu nem csinál semmit, ellentétben azokkal, amelyek előmozdítják a cselekményt. Gyakran idézik Jean-Luc Godard-t, aki állítólag azt mondta, hogy egy filmhez csak egy lányra és egy pisztolyra van szükség – esetünkben Keanu a lány és a pisztoly is.

Keanu hazatér lerobbant lakásába, ahol tesz-vesz egy ideig. Megeteti a macskáját, akinek macskaetető dalt énekel: *Szupercica, szupercica*. Kibont egy sört és egy levelet. Rádiót hallgat: Barack Obama beszél a másodlagos jelzőlog-hitelezés miatt kialakult gazdasági válságról. Mann ugyanúgy filmezi a levelét kibontó és a macskáját etető Keanut, ahogy Andy Warhol az Empire State Buildinget, és ugyanabból a megfontolásból: egy ikon sosem érdektelen, akkor sem, ha csak úgy ott van.

A *Tétova nemzedék*en belüli, Keanu reggelét bemutató film arról az érzésről szól, hogy folyamatosan figyelnek és néznek, és a vágyról, hogy átvegyük az irányítást, megszabaduljunk a kamera tolakodó tekintetétől. Keanu megpillant egy cowboykalapos nőt a Lower East Side-on, kezében egy csomó lufival. A nyomába ered, és egy szabadtéri kosárlabdapályáig követi, ahol többtucatnyian hulahoppoznak cowboyruhában, amit videokamerára vesz egy férfi. Keanu egy ideig álldogál, a hulahoppozó tömeget nézi. De amikor a filmező férfi leteszi a kamerát, Keanu felismeri a lehetőséget: felkapja a kamerát, és futásnak ered. A cowboyok üldözni kezdik, de Keanu a fizetőkapun átugorva a metróba menekül, és lerázza őket.

A jelenet forgatása közben készült róla egy kép, és úgy járt körbe a sajtóban, hogy Keanu elvette a kamerát egy lesifotóstól, holott nem ezt ábrázolja a fotó.

A filmben tehát ezután Keanunál van a kamera. A parkban lefilmez egy fára mászó mókust. Felveszi a pocsolókban látott tükröződések, a kútból folyó vizet, a kutya-futtató kerítésén át kíváncsiskodó labrador orrát. Ezeket a képsorokat tényleg maga Keanu készítette, vagyis erre a rövid időre Keanu Reeves lett a *Tétova nemzedék* rendezője és operatőre. Keanu szemén keresztül látjuk a világot.

Amikor felhívja az édesanyja, hogy felköszöntse születésnapján, hagyja, hogy bekapcsoljon az üzenetrögzítő. Keanu a kamerába néz, és azt mondja: „Helló.” Mintha valamiképp a kamera lenne az anyja, mintha a kamera és az annak túloldalán lévő közönség lenne az a hatalom, amelynek elszámolással tartozik, mintha ez lenne az igazán fontos kapcsolat az életében. Ennyi szerepel a forgatókönyvben, csak ennyit kell mondania a kamerának. Így a jobb. Így a tisztább.

Később, immár Mia és Violet lakásában Keanu széklábakat filmez, a képeket a falon, Miát és Violetet. Mintha csak azt akarná bizonyítani nekünk (Mark Mann-nek, a mozi mint médium egészének), hogy mennyi nála szebb és fontosabb dologra figyelhetnénk a világban, hogy a személyében nincsen semmi különleges vagy érdekes. Aki nézőként eljutott idáig egy ehhez hasonló filmben, természetesen épp az ellenkezőjét gondolja. Keanu az egyetlen oka, hogy nézzük a filmet. De Keanu lenyúlta és irányítja a kamerát, és csupa olyasmit mutat meg vele, mi nem Keanu: épületek tetejét, a sötétbe boruló eget, a holdat.